

TRESTNÍ
ODPOVĚDNOST

TRESTY

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název projektu: Digitalizace výuky oboru Kosmetické služby		Číslo projektu: CZ 1 07/1 500/34 0535	
Škola: Soukromá střední odborná škola Břeclav, s.r.o. Mládežnická 3, 690 02 Břeclav			
Předmět: Občanská nauka		Ročník:	2.
Tematický okruh: Člověk a právo		Téma: Trestní odpovědnost, Tresty	
Jméno autora: Mgr. Jana Uhlířová	Datum tvorby: 5. 5. 2013		
Kód materiálu: OPVK_1.5_DUM_III/2_OBN_18_UH Soubor: VYSTUPY/VY_32_inovace_OBN_18_UH			
Anotace: výukový materiál se zabývá podstatou trestního odpovědnosti ; seznamuje žáky s pojmy jako jsou tresty, vazba, ochranná opatření, recidiva			

Trestní odpovědnost

- povinnost nést následky svého chování a jednání
- povinnost nést následky v podobě nějakého potrestání za spáchaný TČ, případně za spoluúčast na něm

- vzniká nejdříve v den, který následuje po dni 15. narozenin; osobu mladší 15 let nelze trestně stíhat či potrestat – pro nedostatek věku není trestně odpovědná a tudíž nejde o trestný čin; TČ spáchaný mladistvým se nazývá provinění
- Mladistvý – osoba, která v době spáchání TČ již dovršila 15 rok a ještě nepřekročila 18 rok svého věku
- plná trestní odpovědnost vzniká v den, který následuje po dni 18. narozenin

Podmínky trestní odpovědnosti

- 1) Podmínka věku
- 2) Okolnosti vylučující trestnost
 - nepřičetnost
 - nutná obrana
 - krajní nouze
 - oprávněné použití zbraně

- **nepříčetnost** – pro duševní poruchu v době spáchání TČ nemohl pachatel rozpoznat jeho nebezpečnost nebo ovládat své jednání

Praktický příklad:

Krajský soud v XXXX kvůli nepříčetnosti osvobodil třicetiletého pana XXXXXX. Ten v obci XXXXXX v době, kdy měl více než dvě a půl promile alkoholu v krvi, zasekl sekeru do hlavy svému otčímovi. Znalci uvedli, že trpí dvojnásobnou duševní poruchou a za své jednání neodpovídá.

upraveno dle:

<http://www.regionplzen.cz/zpravodajstvi/?muz-sekal-sekeru-do-hlavy-v-nepricetnost>

- **nutná obrana** – čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajícím útok na zájem chráněný tímto způsobem

Praktický příklad:

Je-li přepadena žena, která v obraně použije pepřový sprej, čímž útočníka paralyzuje, jde o obranu přiměřenou. Pokud by obrana pokračovala i poté, kdy je útočník zneškodněn, již o obranu nejde (například další užití spreje na zneškodněného útočníka, fyzické napadení ze vzteku). Takové chování je považováno za nepřiměřené a je trestné. Pro případ napadení se tak spíše naskýtá praktická, než právní rada: pokud je to možné, utečte, pokud to možné není, zachovejte chladnou hlavu a včas vyhodnoťte sílu útoku i sílu obrany. Pokud by došlo ke zranění, vždy je třeba ihned zavolat lékaře a policii

zdroj:

<http://archiv.vlasta.cz/tema-tydne/2010/10/5/clanky/prepadli-vas-pouziti-peproveho-spreje-muze-byt-trestne/>

- **krajní nouze** – čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému tímto zákonem

Praktický příklad:

Při požáru majitel rodinného domu jedná v krajní nouzi, pokud strhne susedovu starší střechu s minimální hodnotou, aby zabránil rozšíření požáru na střechy nově postavených řadových domků. Tak je zachována proporcionalita následků.

zdroj:

<http://pravniradce.ihned.cz/c1-38730700-novy-trestni-zakonik-c-40-2009-sb>

- **oprávněné použití zbraně** – TČ nespáchá, kdo použije zbraně v mezích zmocnění daného příslušnými právními předpisy

Použití zbraně:

Zákon o Policii ČR rozumí pod pojmem zbraň nejen zbraň střelnou, ale též zbraň sečnou a bodnou.

Policisté jsou oprávněni použít zbraň jen v zákonem stanovených případech a pokud by použití jiných donucovacích prostředků bylo zjevně neúčinné.

Oprávněné je použití zbraně policistou především v případě, kdy policista v nutné obraně chrání život a zdraví sebe či jiné osoby. Některé případy použití zbraně jsou vázány na nebezpečnost pachatele. Jde například o situaci, kdy se nebezpečný pachatel odmítá vzdát, nebo mu nelze jinak zabránit v útěku.

Použití střelné zbraně je ale oprávněno například i tehdy, kdy nelze jinak zadržet automobil, jehož řidič bezohlednou jízdou vážně ohrožuje život a zdraví osob a na opětovné výzvy a znamení odmítá zastavit.

Zdroj:

<http://www.bezplatnapravni poradna.cz/online-zdarma/ruzne/zneni-vynatky-definice/830-prava-a-povinnosti-prislusniku-policie-cr-statni-policie.html>

Trestní sankce

- tresty a ochranná opatření
- ukládají je trestní soudy na základě zákona
- účel trestu:
 - ochrana společnosti před pachateli
 - zabránění odsouzenému v páchání další trestné činnosti
 - výchovné působení na pachatele i ostatní členy společnosti

Promlčení trestní odpovědnosti

- promlčecí lhůta je u každého TČ jiná; posuzuje se hlavně dle závažnosti TČ
- pachatel nemůže být trestán, pokud již uplynula promlčecí lhůta TČ

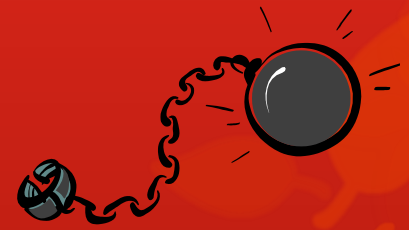

např.:

- *20 let u TČ, kde lze udělit výjimečný trest*
- *15 let, činí-li horní hranice odnětí svobody 10 let*
- *10 let, pokud by pachatel dostal trestní sazbu s horní hranicí 5 let*
- *5 let, jde-li o TČ, který má horní hranici trestu 3 roky*
- *3 roky u ostatních TČ*

Druhy trestů

- trest podmíněný – je proveden pouze zápis do rejstříku trestů, pachatel zůstává na svobodě, avšak nesmí v době podmínky spáchat žádný další TČ, jinak by mu byl trest podmíněný změněn na nepodmíněný
- trest nepodmíněný – nástup k výkonu trestu do věznice (do 25 let, popř. na doživotí)

Další druhy trestů

- obecně prospěšné práce – od 50 do 300 hodin
- ztráta čestných titulů a vyznamenání
- ztráta vojenské hodnosti
- zákaz činnosti
- propadnutí majetku
- peněžitý trest
- propadnutí věci
- vyhoštění (u cizinců)
- zákaz pobytu
- domácí vězení

Ochranná opatření

- ochranné léčení – např. notorickým alkoholikům
- ochranná výchova mladistvým
- zabránění věci náležející pachateli

Vazba

- výkon vazby a trestu odnětí svobody zajišťuje Vězeňská služba ČR
- obviněný umístěn ve vazební věznici
- účel vazby:
 - zabránit obviněnému, aby se vyhýbal trestnímu řízení nebo trestu
 - zabránit obviněnému, aby dokonal TČ
 - zabránit obviněnému v maření či ztěžování vyšetřování

Recidiva

- stav, kdy se stejná osoba dopouští opětovné trestné činnosti

Shrnutí učiva:

Co je to provinění?

- 1) totéž, co zavinění
- 2) TČ spáchaný nezletilou osobou mladší 15 let
- 3) TČ spáchaný mladistvým, za nějž lze uložit pouze výchovná opatření a trestní opatření
- 4) zločin, jehož se dopustil pachatel ve věku 15-18 let, za nějž mu lze uložit pouze trestní opatření

Co je to provinění?

- 1) totéž, co zavinění
- 2) TČ spáchaný nezletilou osobou mladší 15 let
- 3) **TČ spáchaný mladistvým, za nějž lze uložit pouze výchovná opatření a trestní opatření**
- 4) zločin, jehož se dopustil pachatel ve věku 15-18 let, za nějž mu lze uložit pouze trestní opatření

V jakém věku dosahuje podle českého právního řádu člověk hranice trestní odpovědnosti?

- 1) od narození
- 2) ve 14 letech
- 3) v 15 letech
- 4) v 18 letech

V jakém věku dosahuje podle českého právního řádu člověk hranice trestní odpovědnosti?

- 1) od narození
- 2) ve 14 letech
- 3) v 15 letech**
- 4) v 18 letech

Použité zdroje:

- Mgr. Čadová B., Ing. Petrželová J., PhDr. Čermáková M., *Maturitní otázky-Občanský a společenskovední základ, nakl. FRAGMENT, 2008, ISBN 978-80-253-0600-0*
- PhDr. Blažková M. CSc., Mgr. Brummer A., Mgr. Mareda R., Ing. Ševela M., Ph.D., RNDr. Švandová B., Ph.D., *Odmaturuj ze společenských věd TESTY, nakl. DIDAKTIS, 2008, ISBN 978-80-7358-118-3*
- Judr. Ryska Radovan, *Právo pro střední školy, nakl. FORTUNA 2007, ISBN 978-80-7168-976-8*
- Ing. Zlámal J., Ph.D., Ing. Bellová J., Ph.D., Mgr. Haluza J., *Občanský a společenskovední základ – Právo, nakl. Computer Media s.r.o., 2011, ISBN 978-80-7402-090-2*
- Microsoft office.com